

1. Klacht over het functioneren van het Kennisplatform Elektromagnetische Velden en Gezondheid (EMV & G).
2. Verzoek een informatie/hulplijn in te stellen, zoals nader hieronder beschreven.

**Aan de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu,
hare excellentie mevrouw W.J. Mansveld
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Postbus 20901
2500 EX Den Haag**

Geachte mevrouw Mansveld,

In 2007 is door de toenmalige Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, in overeenstemming met de Staatssecretaris van Economische Zaken, de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Minister van Defensie, de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Minister van Volksgezondheid Welzijn en Sport bij instellingsbesluit het Kennisplatform EMV & G opgericht. In een instellingsbesluit van eind 2010 is het bestaan van dit Kennisplatform gecontinueerd tot eind 2014.

In artikel 3 van de instellingsbesluiten van 2007 en 2010 staat:

1. *Het Kennisplatform EMV heeft tot taak:*
 - a. *Het actief en passief beschikbaar stellen van informatie over elektromagnetische velden in relatie tot gezondheid, zodanig dat de maatschappij in brede zin waaronder burgers, pers, professionals van overheden en bedrijfsleven, daarvan kennis kan nemen en gebruik maken.*
 - b. *Het, op basis van de stand der wetenschap, voorzien in onafhankelijke, betrouwbare en wetenschappelijk gefundeerde informatie op het gebied van EMV.*
2. *Het Kennisplatform EMV dient deze taak op objectieve wijze te vervullen, onafhankelijk van belangen van bedrijfsleven, maatschappelijke groeperingen en vigerend overheidsbeleid.*

In de toelichting van het instellingsbesluit van 2007 staat dat het Kennisplatform zich richt op de bredere maatschappelijke kennisontsluiting en advisering van de GGD-en richting gemeenten. Onderdeel van de maatschappelijke kennisontsluiting is geweest het instellen van een Klankbordgroep, geformaliseerd in artikel 9 van het instellingsbesluit van 2010:

1. *Het Kennisplatform EMV kent een Klankbordgroep Elektromagnetische Velden en Gezondheid, verder aangeduid met Klankbordgroep EMV. De Klankbordgroep EMV bestaat uit landelijke maatschappelijke organisaties die door het Kennisplatform EMV worden uitgenodigd om te bespreken welke EMV onderwerpen hen bezighouden en welke onderwerpen specifiek aandacht behoeven van het Kennisplatform EMV.*
2. *De Klankbordgroep EMV:*
 - a. *Agendeert maatschappelijke vragen en zorgen;*
 - b. *Stelt voor hoe het Kennisplatform EMV kan inspelen op signalen uit de samenleving;*
 - c. *Geeft suggesties voor de vorm, inhoud en communicatie betreffende kennisberichten.*

Vanaf 2007 hebben de maatschappelijke organisaties Nationaal Platform Stralingsrisico's (NPS), Nederlands Instituut voor Bouwbiologie en Ecologie (NIBE) en StopUMTS, waarvan ondergetekenden woordvoerders zijn, deel uitgemaakt van de Klankbordgroep EMV. Zoals vermeld is een continuatie van het Kennisplatform EMV & G vastgelegd tot eind 2014. Momenteel is er sprake van een mogelijke verdere continuatie. Voor ons is dit het moment de balans op te maken. Deze balans is

zodanig negatief dat wij besloten hebben het vertrouwen in het Kennisplatform op te zeggen en het lidmaatschap van de Klankbordgroep te beëindigen. In een brief dd. 29 september hebben wij de voorzitter van het Kennisplatform, Mr. dr. A.G.J.M. Rombouts, burgemeester van Den Bosch, daarvan in kennis gesteld.

Voor de inhoudelijke details en voor onze evaluatie van het functioneren van het Kennisplatform verwijzen we naar deze brief, die als bijlage hieronder is toegevoegd.

Kort samengevat komt onze evaluatie erop neer dat:

1. het Kennisplatform de gevraagde onafhankelijkheid en daarmee betrouwbaarheid niet heeft waargemaakt,
2. het beschikbaar stellen van informatie over EMV in relatie tot gezondheid vrijwel uitsluitend bestaan heeft uit het ontkennen van een dergelijke relatie. Een gevolg daarvan is dat geen adequate voorlichting over dit onderwerp gegeven wordt en dat het voorzorgsprincipe niet wordt toegepast,
3. van het op basis van de stand der wetenschap voorzien in onafhankelijke informatie evenmin sprake is geweest. De verstrekte informatie is zeer summier en sterk eenzijdig gekleurd, gericht op het ontkennen van schadelijke effecten. Om een voorbeeld te noemen: op één van onze websites staan in de rubriek onderzoeken (<http://www.stopumts.nl/doc.php/Onderzoeken/>) alleen al over 2014 (tot 17 september) 65 wetenschappelijke peer-reviewed publicaties op dit gebied. In de meeste daarvan zijn bij lage niet-thermische stralingsbelastingen mogelijk schadelijke biologische effecten gerapporteerd. Op de website van het Kennisplatform echter is in 2014 en eind 2013 uitsluitend tendentieus gerapporteerd over slechts twee onderzoeken,
4. in de zeven jaar van haar bestaan in de Klankbordgroep bijeenkomsten nimmer lezingen of discussies zijn geweest over niet-thermische biologische effecten, waar het bij de mogelijke gezondheidsrisico's van EMV juist om gaat. Het is daarom onduidelijk of er bij het Kennisplatform enige kennis aanwezig is over dit essentiële onderwerp.

Mede vanwege het gebrek aan voortgang binnen het Kennisplatform hebben we samen met de Stichting EHS in 2013 een verzoek ingediend bij de Nationale ombudsman om een onderzoek op eigen initiatief in te stellen wegens onbehoorlijk bestuur van de overheid ten aanzien van de mogelijke gevaren van EMV voor de gezondheid van de burgers. De klacht werd afgewezen vanwege het feit dat het Kennisplatform juist was opgericht om problemen op dat gebied op te lossen. De Nationale ombudsman gaf in december 2013 wel aan dat bij het Ministerie van I & M een klacht ingediend kan worden over het functioneren van het Kennisplatform. We hebben daar enige tijd mee gewacht, maar omdat er geen enkele vooruitgang te bespeuren is, en omdat het Kennisplatform ook een recente toezegging niet is nagekomen, zien wij ons genoodzaakt nu wel een klacht in te dienen bij uw Ministerie.

Samenvattend kunnen wij stellen dat het KP naar onze mening vrijwel uitsluitend gefunctioneerd heeft en nog steeds functioneert als politieke organisatie met als doel 'bliksemafleider te zijn voor maatschappelijke organisaties die opkomen voor de belangen van elektrogevoelige personen'. Onder die belangen verstaan wij in het bijzonder toepassing van het voorzorgsprincipe, informatievoorziening en hulp. Wat die punten betreft is er in de afgelopen zeven jaar geen vooruitgang geboekt.

Gezien de ernstige gevolgen van het huidige regeringsbeleid voor de gezondheid van burgers, met vele honderden die ernstige klachten ondervinden, dit jaar resulterend in drie zelfdodingen en enkele euthanasieaanvragen, verzoeken wij u mee te werken aan het instellen van een informatie/hulplijn met voldoende bekendheid, waar burgers objectieve informatie kunnen krijgen over zowel de mogelijke schadelijke gevolgen van langdurige EMV belasting als over aanbevolen te nemen maatregelen. Tevens dient deze instantie de bevoegdheid te hebben daadwerkelijk hulp te bieden aan slachtoffers van de steeds toenemende stralingsbelasting voor wie nu een onleefbare situatie is ontstaan. Tevens dient opgemerkt te worden dat naast de vele honderden personen met

ernstige klachten veroorzaakt door EMV er in Nederland in 2013 één miljoen mensen waren met lichamelijk onverklaarde klachten. Bij een belangrijk percentage daarvan is te verwachten dat die (deels) veroorzaakt worden door EMV. In landen als Zweden en Oostenrijk, waar elektrogevoeligheid erkend wordt is naar schatting iets meer dan 3% van de bevolking elektrogevoelig. Bij eenzelfde percentage in Nederland zou dat een half miljoen personen betreffen.

Continuatie van het huidige Kennisplatform lijkt ons niet zinvol. Teveel instanties maken daar deel van uit die geen enkele bijdrage leveren. Onafhankelijke hooggekwalificeerde wetenschappers ontbreken evenals instanties als het UWV en de Arbodienst.

Wij verzoeken u deze brief als klacht te behandelen en zien uw antwoord tegemoet.

Met vriendelijke groet,

NIBE bv

Prof.dr.ir. Michiel Haas

(directeur, em. prof. TU Delft)

StopUMTS

dr. Leendert Vriens

(webmaster)

NPS

Drs. ing. Jan van Gils

(voorzitter)

Kopie:

De minister van Economische Zaken, zijne excellentie de heer H.G.J. Kamp
De voorzitters van de Tweede Kamer fracties

Bijlage: de brief aan de heer Rombouts, voorzitter van het Kennisplatform EMV & G

29 september 2014

Aan de voorzitter van het Kennisplatform EMV & Gezondheid
Mr. dr. A.G.J.M. Rombouts
Postbus 12345
5200 GZ 's-Hertogenbosch

Betreft:

1. Evaluatie van het functioneren van het Kennisplatform EMV & G en van de Klankbordgroep
2. Opzeggen van het vertrouwen in het Kennisplatform en beëindigen van het lidmaatschap van de Klankbordgroep

Geachte Heer Rombouts,

Reeds verschillende keren hebben wij, de ondergetekenden, met u overlegd over het onvoldoende tot niet functioneren van het Kennisplatform EMV en Gezondheid. Ook tijdens Klankbordgroep vergaderingen hebben wij daar aandacht voor gevraagd. U heeft ons overtuigd van uw goede wil en gezegd dat u nog tijd nodig had om er een goed functionerend platform van te maken. Helaas moeten we constateren dat er tot op heden geen enkele vooruitgang geboekt is. Voor ons het moment om de balans op te maken en conclusies te trekken.

In een gemeenschappelijk artikel 'Overheidsbeleid gebaseerd op ontkenning van gezondheidsschade door EMV', verschenen op diverse fora¹, zijn wij ingegaan op het overheidsbeleid dat voornamelijk gebaseerd is op adviezen van de Gezondheidsraad (GR), het hoogste adviesorgaan van de Nederlandse overheid. De GR geeft echter aantoonbaar onjuiste rapporten uit en negeert of bagatelliseert resultaten van wetenschappelijk onderzoek waarin mogelijk schadelijke effecten voor de gezondheid zijn aangetoond. De GR negeert voorts alle ervaringen van personen, terwijl die juist van veel belang zouden moeten zijn, zoals in ons gezamenlijk artikel beargumenteerd is. Het KP leunt zwaar op de adviezen van de GR, heeft de onjuiste rapportages van de GR nimmer ter discussie gesteld en volgt de GR in het negeren en bagatelliseren van onderzoeksresultaten. Er is wel sprake van een nuancering tussen de adviezen en rapportages van de GR en het KP. We noemen specifiek het Kennisbericht over Elektrogevoeligheid van april 2012, waarin er sprake is van een zekere erkenning van het bestaan van elektrogevoeligheid van personen en waarin aangegeven is dat gezondheidsklachten reeds op kunnen treden bij stralingsbelastingen ver beneden de geldende limieten. Deze nuancering heeft echter maatschappelijk geen betekenis, er wordt door geen enkele overheidsinstantie naar gehandeld. Elektrogevoelige personen worden nog steeds niet als lichamelijk ziek beschouwd, ondanks hun soms zeer ernstige klachten. Mede door gebrek aan enige vorm van hulp van de overheid, heeft dit geleid tot onleefbare woonsituaties voor velen en recent tot enkele zelfdodingen en euthanasieaanvragen.

Het laatste officiële standpunt van de Nederlandse overheid over EMV, van juni 2006, is dat er geen schadelijke effecten optreden bij blootstelling aan GSM en UMTS velden. Dit standpunt is gebaseerd op aantoonbaar onjuiste conclusies van de betrokken bewindsman (Van Geel) betreffende de Cofam onderzoeken². Een tweede voorbeeld van een onjuiste interpretatie is het rapport van de GR uit 2013 over de epidemiologische onderzoeken naar de relatie tussen mobiele telefonie en kanker³. Voor onze analyse van dat rapport zie⁴. Het KP heeft geen afstand genomen van deze rapportages die belangrijke basiselementen zijn van het Overheidsbeleid.

Met het instellen van het KP EMV & G in 2007, waarin industrie en onderzoekers samenwerken aan interpretatie van de wetenschappelijke literatuur, is de discussie over dit onderwerp verlegd van de maatschappij naar de Klankbordgroep. Het KP kreeg de volgende taken mee:

- a. Het actief en passief beschikbaar stellen van informatie over elektromagnetische velden in relatie tot gezondheid, zodanig dat de maatschappij in brede zin waaronder burgers, pers, professionals van overheden en bedrijfsleven, daarvan kennis kan nemen en gebruik kan maken.*
- b. Het, op basis van de stand der wetenschap, voorzien in onafhankelijke, betrouwbare en wetenschappelijk gefundeerde informatie op het gebied van EMV&G.*

Het Kennisplatform dient deze taak op objectieve wijze te vervullen, onafhankelijk van belangen van bedrijfsleven, maatschappelijke groeperingen en vigerend overheidsbeleid.

Helaas heeft het KP de gevraagde onafhankelijkheid en daarmee betrouwbaarheid niet waargemaakt. Het beschikbaar stellen van informatie over EMV in relatie tot gezondheid heeft vrijwel uitsluitend bestaan uit het ontkennen van een dergelijke relatie. Een gevolg daarvan is dat geen adequate voorlichting over dit onderwerp gegeven wordt en dat het voorzorgsprincipe niet wordt toegepast. Van het op basis van de stand der wetenschap voorzien in onafhankelijke informatie is evenmin sprake geweest. De verstrekte informatie is zeer summier en sterk eenzijdig gekleurd, gericht op het ontkennen van schadelijke effecten. Op één van onze websites staan in de rubriek onderzoeken⁵ alleen al over 2014 (tot 17 september) 65 wetenschappelijke peer-reviewed publicaties op dit gebied. In de meeste daarvan zijn bij lage niet-thermische stralingsbelastingen mogelijk schadelijke biologische effecten gerapporteerd. Op de website van het Kennisplatform echter is in 2014 en eind 2013 uitsluitend tendentiekus gerapporteerd over twee onderzoeken over leukemie nabij hoogspanningslijnen. Voor referenties en commentaar op deze rapportage zie⁶.

Mede vanwege het gebrek aan voortgang binnen het KP hebben onderstaande organisaties samen met de Stichting EHS in 2013 een verzoek ingediend bij de Nationale ombudsman om een onderzoek op eigen initiatief in te stellen wegens onbehoorlijk bestuur van de overheid ten aanzien van de mogelijke gevaren van EMV voor de gezondheid van de burgers. De klacht werd afgewezen vanwege het feit dat het KP juist was opgericht om problemen op dat gebied op te lossen. De Nationale ombudsman gaf in december 2013 wel aan dat bij het ministerie van I&M een klacht ingediend kan worden over het functioneren van het KP. We hebben daar enige tijd mee gewacht, maar omdat er inmiddels geen enkele vooruitgang te bespeuren is, en omdat het KP ook recent haar toezegging aangaande het voor 1 juli uitbrengen van het Kennisbericht voor kinderen niet is nagekomen, zien wij ons genoodzaakt nu wel een klacht in te dienen bij I&M. Tevens achten wij het om vorenstaande redenen zinloos om verder mee te werken aan een voortzetting van het KP en Klankbordgroep. Het geld dat daarvoor noodzakelijk is, kan veel nuttiger en met een groter effect ingezet worden. Het geven van voorlichting is noodzakelijk om mensen bewust te laten worden van de risico's van ons draadloze tijdperk. Door dit bewustzijn kunnen mensen zinvolle maatregelen nemen om hun EMV belasting aanzienlijk te verminderen. Dit zal een positief effect hebben op het aantal EMV gerelateerde klachten en dat kan betekenen dat de kosten in de gezondheidszorg lager kunnen worden en dat de mensen met klachten wel de juiste zorg kunnen krijgen. Tevens dienen ernstig elektrogevoelige (elektrohypersensitieve) personen, waarvan velen in uitzichtloze situaties verkeren, dringend geholpen te worden door de overheid. Een zekere erkenning van elektrogevoeligheid zal daarbij noodzakelijk zijn.

Omdat wij overtuigd zijn van uw persoonlijke integriteit, willen wij u om uw medewerking vragen om een nieuw Platform op te richten, geheel gericht op het objectief voorlichting geven over de gezondheidsrisico's van draadloze communicatie, onafhankelijk van welke belangen dan ook. Tevens dient dat Platform in staat gesteld te worden daadwerkelijk hulp te bieden.

Samenvattend kunnen we stellen dat het KP naar onze mening vrijwel uitsluitend gefunctioneerd heeft als politieke organisatie met als doel als bliksemafleider te dienen voor maatschappelijke organisaties die opkomen voor de belangen van elektrogevoelige personen. In de zeven jaar van haar bestaan zijn er in de Klankbordgroep bijeenkomsten nimmer lezingen of discussies geweest over

niet-thermische biologische effecten, waar het bij het al dan niet mogelijk schadelijk zijn van EMV juist om gaat. Het is daarom onduidelijk of er bij het Kennisplatform ook maar enige kennis aanwezig is over dit essentiële onderwerp.

Wij zullen de betrokken ministeries op de hoogte stellen van ons besluit niet verder deel uit te maken van de Klankbordgroep en van ons advies het Kennisplatform wegens niet functioneren niet na 2014 te continueren.

Met vriendelijke groet,

NIBE bv

Prof.dr.ir. Michiel Haas

(directeur, em. prof. TU Delft)

StopUMTS

dr. Leendert Vriens

(webmaster)

NPS

Drs. ing. Jan van Gils

(voorzitter)

¹ stopumts.nl, michielhaas.nl, wirelessinfo.nl, enz., zie:

<http://www.stopumts.nl/pdf/Overheidsbeleid-gezondheidsschade-EMV.pdf>

² <http://www.stopumts.nl/pdf/De%20Cofam%20onderzoeken,%20toch%20schadelijke%20effecten.pdf>

³ http://www.gezondheidsraad.nl/sites/default/files/201311_Mobile_Phones_Cancer_Part1.pdf

⁴ <http://www.stopumts.nl/pdf/Mobiele%20telefoons%20en%20kanker,%20epidemiologisch%20onderzoek.pdf>

⁵ <http://www.stopumts.nl/doc.php/Onderzoeken/>

⁶ <http://michielhaas.nl/voorlichting-kennisplatform-emv-niet-onafhankelijk/>